

CUMHURİYET ÜZERİNE...

Cumhuriyeti bilim ve sanat bağlamında tartışmak şüphe yok ki, bu kısa sürede çok mümkün değildir. Kaldı ki, bunu tarihçilere, sosyal bilimcilere veya felsefecilere bırakmak daha yerinde bir davranış olabilir. Ancak, bendeniz, fizikçi olmam itibarıyla bilim disiplininin içinde yer almış bir kişi olarak; bilimi ve sanatı yapan insanın niteliğine Cumhuriyet'ten bekleyebileceğimiz katkı ne olabilir sorusu üzerine görüşlerimi kısaca paylaşabilirim.

Öncelikle, Cumhuriyet dediğimizde belirttiğim çerçevede ne anladığımızı ortaya koymak gerektiğini düşünüyorum. Cumhuriyet dediğimizde; bizim Cumhuriyetimizi, Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni anlıyoruz. Cumhuriyet kavramının doğal olarak bir sözlük anlamı vardır ve adında Cumhuriyet olan her devlet uygulaması da bu anlamı karşılamaktadır. Ancak, bahsedilen Cumhuriyet'in kuruluş şartları, felsefesi, amaçları ve toplumdan beklentileri onu sözlük tanımının ötesine geçirir ve dinamik niteliğe sahip bir simge kavram haline getirir. Bu durumda, biz yalnızca Cumhuriyet dediğimizde bizim olanı anlarız.

Cumhuriyet bir devrimdir. Bilincin aydınlanması ile başlar. Tarih içinde ana karşılık gelebilecek bir zaman diliminde gerçekleşmiştir. Sonrasında Cumhuriyet evrimi başlar. Bu da uzun süren, henüz tamamlanmamış bir idrak sürecidir. Bilinç durumundan idrak düzeyine geçiş, ancak bilinç düzeyinde oluşan felsefenin ve beklentilerin birey nezdinde davranış olarak hayata geçirilmesiyle, toplumsal bir refleks haline gelmesiyle mümkün olabilir.

Bu açıdan bakıldığında, Cumhuriyet'i idrak sürecinin hangi aşamasında olduğumuzu herkes kendine göre değerlendirecektir. 1789 Fransız Devrimi'nin de tamamlanma süresi yüz yıldan daha az değildir.

Peki, Cumhuriyet'in temel kazanımı ne olmalıdır ?

Atatürk'ün Cumhuriyet'e ilişkin söylemiş olduğu bir kaç sözü paylaşmak istiyorum:

“Cumhuriyet, düşüncesi hür, anlayışı hür, vicdanı hür nesiller ister”.

“Cumhuriyet düşüncede, bilgide, sağlıkta güçlü ve yüksek karakterli koruyucular ister”.

Yani, Cumhuriyet'in amacı insandır. Temel kazanım, insanın gerçek özgürlüğüne kavuşması olacaktır. Ancak gerçek özgürlüğüne kavuşmuş insanın yapacağı işlerde toplumsal ilerleme söz konusu olabilir.

Devrim, özgürlük için bir ilk adımdır ancak gerçek özgürlüğe kavuşmak, basamakları devrim felsefesine bağlı kalarak sabırla çıkılan bir evrimle mümkündür.

Bilim ve sanatın ortak yönü yaratıcılıktır. Doğayı, insanı, toplumu anlamaya, yaşama ve her şeye dair kendi beninde oluşanı aktarmaya çalışırken kişi; gözlemcidir, sorgular, eleştirir, yanlışları ayıklayarak gerçek olanı bulmaya çalışır. Hatta gerekiyorsa paradigmasını değiştirir. Bu süreçleri hayata geçirebilmek ve böylece bir yaratım elde edebilmek için özgür olmak gerekir. Bu bizi özgür bilime ve özgür sanata götürür diyeceğim ama yanlış olacak ! Özgür bilim ve özgür sanat olmaz ! Bilim zaten özgürdür, sanat zaten özgürdür. Özgür düşünceyle yapılamıyorsa, yapılan iş yalnızca bu etkinliklere dair yöntemleri ve teknikleri uygulamaktan ibaret kalacaktır. Yani, pseudobilim, pseudosanat; bilimimsi, sanatımsı işler yapmaktan öteye geçemeyecektir kişi...

Demek ki, Cumhuriyet aydınlanmasının günümüze yansıyan ve geleceğe yansıtacak ışığı ile bilimde ve sanatta toplumumuzun ulaştığı veya ulaşacağı aşamaya dair beklentinin ne olduğu aşıkardır. Çağdaş medeniyetler seviyesi ve hatta ötesi...

Anlıyoruz ki, evrim devam ediyor, idrak süreci devam ediyor...

Sevgili Gençler,

Neden her sene burada veya bir yerlerde toplanıp Cumhuriyet'in yıldönümünü kutluyoruz? Veya benzer şekilde önemli günleri anıyoruz ve bunlar için törenler düzenliyoruz? Bu günlerden halen bir şeyleri öğrendiğimizi, idrak ettiğimizi anlayabiliyorsak o günler anlam kazanıyorlar... Her anma veya kutlama idrakin zirvesine doğru atılan bir adım olacaktır.

Cumhuriyet özgürlük vaat ediyor. Öyleyse, Sartre'a göre sorumluluk yüklüyor. Başta onu anlama sorumluluğunu. Bir kültür robotu haliyle dolaşmayı bırakıp şahsiyet olmayı, kendimizi keşfetmeyi, kendi benimizi aşarak gerçek özgürlüğe kavuşma sorumluluğunu. O zaman kendimizi ifade etmeye başlarız. Kullandığımız dilin araçları notalar olur, fırçalar, boyalar olur, kalem olur, ölçüm aletleri olur. O dilin adı akıl olur, sevgi olur. Ailemiz için, Vatan için, insanlık için...

Atatürk diyor ki;

“Herhangi bir şahsın, yaşadıkça memnun ve mesut olması için lazım gelen şey, kendisi için değil, kendisinden sonra gelecekler için çalışmaktır. Herkesin kendine göre bir zevki vardır. Kimi bahçe ile meşgul olmak, güzel çiçekler yetiştirmek ister. Bazı insanlar da adam yetiştirmekten hoşlanır. Bahçesinde çiçek yetiştiren adam çiçekten bir şey bekler mi ? Adam yetiştiren adam da, çiçek yetiştirendeki hislerle hareket edebilmelidir.”

Karşılıksız insan yetiştirmeyi amaç edinen bizlerden biri olan ben, sizden en azından bu güzel ülke için bir şey bekleyebilirim:

Bir gün sizden özgeçmişinizi yazmanız istenecek... Ama bugün özgeleceğinizi yazmakla yükümlüsünüz. Özgeleceğinizi bugün öyle yazın ki, gelecekte özgeçmişiniz okunduğunda orada;

-Ben Cumhuriyet çocuğuyum,

- Ben özgürüm,

- Ülkemin hatta dünyanın en ücra köşesinde ızdırap çeken biri varsa o benim,

ve

- Ben Mustafa Kemal'im ve milyonlarca yazsın...

Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Erden TUĞCU

Notre Dame De Sion Fransız Lisesi

İstanbul, Cumhuriyet Bayramı 2018